

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1970

N:o 28—30

Innehåll: Nr 28. Landskapslag om grunderna för skolväsendet.
Nr 29. Landskapslag om Ålands representation i Nordiska rådet.
Nr 30. Landskapslag angående ändring av landskapslagen om vägtrafik i landskapet Åland.

Nr 28.

LANDSKAPSLAG

om grunderna för skolväsendet.

Föredragen för Republikens President den 26 juni 1970.
Utfärdad i Mariehamn den 2 juli 1970.

I enlighet med Ålands landstings¹⁾ beslut stadgas:

1 kap.

Allmän organisation

1 §.

Skolväsendet i landskapet skall utvecklas och skolorna samordnas enligt enhetsskolprincipen såsom i denna lag stadgas. Skolväsendet omfattar kommunala skolor och av landskapet upprätthållna skolor samt i särskilda fall, med landskapsstyrelsens tillstånd, av andra samfund upprätthållna skolor.

2 §.

Det kommunala skolväsendet omfattar en för läropliktiga avsedd grundskola. Kommunen må härutöver upprätthålla förskola samt på grundskolans lärokurs baserade fackliga läroanstalter.

Landskapet upprätthåller gymnasium och fackliga läroanstalter, vilka är anpassade till det kommunala skolväsendet.

Kommunal grundskola må i särskilda fall med landskapsstyrelsens tillstånd ersättas av skola, som upprätthålles av annan än kommunen.

3 §.

Landskapet må för experimentverksamhet eller för annat särskilt ändamål upprätthålla skola som motsvarar grundskola.

4 §.

Undervisningen i gymnasium och facklig läroanstalt bygger på grundskolans lärokurs, såvida i lag eller förordning icke anordnande är stadgat.

I fråga om förskola, gymnasium och facklig läroanstalt ävensom i fråga om skola som ersätter kommunal grundskola, gäller med i denna lag stadgade undantag vad om dem i lag är särskilt stadgat.

2 kap.

Grundskolan

5 §.

I grundskolan, som omfattar nio årskurser, meddelas en allmän grundutbildning. Grundskolan ersätter den egentliga folkskolan, medborgarskolan och mellanskolan.

Grundskolan är uppdelad på ett lågstadium, ett mellanstadium och ett högstadium, vart och ett omfattande tre årskurser.

På lågstadiet och mellanstadiet är läroäm-

¹⁾ Framst. nr 10/1970.

Lagutsk. bet. nr 21/1969—70.

St. utsk. bet. n:ris 27 och 27a/1969—70.

nen och lärokurser i huvudsak gemensamma för alla elever. I högstadiets arbetsplan ingår obligatoriska ämnen, delvis med alternativa kurser av olika omfattning, samt tillvalsämnen.

I grundskolan må ingå specialskolor och specialklasser.

6 §.

Läroplan med lärokurser samt anvisningar för undervisningen utfärdas av landskapsstyrelsen. Angående undervisningsgrupper stadgas i landskapsförordning.

7 §.

Undervisningsämnen är svenska, matematik, religionskunskap, samhälls- och medborgarkunskap, historia, geografi, hembygdkunskap, naturkunskap, biologi, fysik och kemi samt musik, teckning, slöjd, hemsunskap och gymnastik, ävensom andra språk än svenska på sätt i 8 § stadgas.

I anslutning till skolans yrkesorientering må anordnas undervisning i till förvärvslivet anslutna läroämnen jämte praktik på arbetsplatser. Tid för studiehandledning må ingå i läroplanen.

8 §.

Engelska språket ingår som obligatoriskt undervisningsämne från årskurs tre. Finska språket är valbart undervisningsämne (tillvalsämne) från årskurs sex. Om skäl därtill är, må landskapsstyrelsen besluta om allmänt införande av finska språket såsom tillvalsämne från årskurs fem. Språkundervisning såsom tillvalsämne må dessutom anordnas från årskurs sju i finska, tyska, franska eller ryska språket.

I 1 mom. nämnd språkundervisning må likväl icke meddelas utan sådant samtycke av vederbörande kommun, som avses i 35 § 3 mom. självstyrelselagen för Åland.

9 §.

Av synnerliga skäl må elev befrias från deltagande i undervisning i visst obligatoriskt ämne såsom därom stadgas i landskapsförordning.

10 §.

Närmare bestämmelser om ämnesfördelningen och om tillvalsämnen utfärdas genom landskapsförordning.

11 §.

Är minst fem elever med stöd av religionsfrihetslagen befriade från skolans religionsundervisning och erhåller de icke motsvarande undervisning utom skolan, anordnas för dem undervisning i religionernas historia och sedelära.

Tillhör minst fem från skolans religionsundervisning befriade elever samma trosbekännelse och yrkar deras målsmän på undervisning för dem enligt deras trosbekännelse, skall skolan anordna sådan undervisning för dem.

12 §.

Målsman äger avgöra elevs val av alternativa kurser och tillvalsämnen sedan målsmannen delgivits skolans bedömning av elevens förutsättningar för olika studiealternativ. Anses det med hänsyn till elevens framsteg befogat, må kurs eller läroämne utbytas såsom i landskapsförordning stadgas.

13 §.

Såframt i denna lag icke annat stadgas gäller om grundskolan i tillämpliga delar vad om folkskola är föreskrivet. Härvid tillämpas beträffande grundskolans lågstadium och mellanstadium stadgandena angående den egentliga folkskolan, i fråga om grundskolans högstadium stadgandena angående medborgarskolan och till folkskola ansluten mellanskola samt i fråga om specialskolor och specialklasser motsvarande bestämmelser för dessa.

Beträffande läroplikten och fullgörandet av den gäller vad därom i landskapslagen om folkskolväsendet i landskapet Åland är stadgat, likväl så, att i grundskoldistrikt bostadsläropliktigt barn skall besöka grundskola, i fall barnet icke erhåller motsvarande undervisning på annat sätt.

14 §.

Om tjänsteinnehavarnas i grundskolan avlöning, pensioner och familjepensioner stadgas särskilt.

Gemensamma tjänster för grundskolan och gymnasiet må inrättas i enlighet med vad därom särskilt stadgas.

3 kap.

Förvaltningen

15 §.

Den allmänna ledningen av och tillsynen

över grundskolan samt övervakningen av denna lags verkställighet ankommer på landskapsstyrelsen till de delar tillsynsbefogenheten icke enligt 19 § självstyrelselagen är förbehållen rikets myndigheter.

16 §.

Kommun åligger att inrätta och upprätthålla grundskola för sitt område och att verka för skolväsendets utveckling. Denna skyldighet må kommun uppfylla även i samarbete med andra kommuner eller i undantagsfall genom andra än kommunala skolor.

17 §.

Landskapsstyrelsen må ålägga två eller flera kommuner att samarbeta för att upprätthålla gemensam grundskola.

Kan kommuner icke enas om grunderna för samarbete eller prövar landskapsstyrelsen särskilda skäl föreligga för ändring av samarbetsvillkoren, må landskapsstyrelsen efter kommunernas hörande fastställa ändrade grunder.

18 §.

Beträffande distriktsindelning för grundskolans lågstadium och mellanstadium gäller i tillämpliga delar vad i landskapslagen om folkskolväsendet i landskapet Åland är stadgat.

För grundskolans högstadium utgör hela landskapet ett distrikt, som förvaltas av ett kommunalförbund. Beträffande grunderna för kommunalförbundets verksamhet gäller vad i 17 § 2 mom. är stadgat om samarbete mellan kommuner. Kommunalförbundets styrelse skall jämväl fungera såsom skolnämnd för högstadiedistriktet, varvid förbundsstyrelsen äger iakttaga vad om kommunal skolnämnd är stadgat.

Kommunerna deltaga i kommunalförbundets kostnader för grundskolans högstadium sålunda, att hälften av kostnaderna i den årliga avräkningen fördelas mellan kommunerna i förhållande till envar kommuns skattören under föregående år, medan den andra hälften fördelas i förhållande till antalet i kommunen hemmahörande elever under ifrågavarande år. På sjömansinkomst beräknas antalet skattören sålunda att det av sjömansskatten till kommunen redovisade beloppet i mark multipliceras med talet 10.

19 §.

För det kommunala skolväsendet skall skolstadga antagas. Om uppgörande, godkännande, underställande och fastställande samt om ändring av skolstadga gäller vad om folkskolstadga är föreskrivet.

20 §.

För kommunens skolförvaltning finnes en skolnämnd, som leder och övervakar de kommunala skolornas verksamhet och skall verka för skolväsendets utveckling. Till medlemmar i skolnämnden utser kommunens fullmäktige för den mandattid som gäller för fullmäktige minst sex och högst tolv medlemmar, av vilka två, i undantagsfall en, skall tillhöra lärarkåren vid kommunens skolor. En av medlemmarna utses samtidigt till ordförande och en till viceordförande. Skolnämnden är beslutför då minst hälften av medlemmarna är närvarande. Därtill må fullmäktige till medlemmar utse sakkunniga, vilka har yttranderätt men icke rösträtt i skolnämnden.

Då grundskola inrättas upphör folkskolnämndens och folkskoldirektionernas verksamhet och deras uppgifter övertages av skolnämnden.

Om skolnämndens åligganden stadgas genom landskapsförordning.

Angående sökande av ändring i skolnämnds beslut gäller vad därom i riket är stadgat, dock sålunda, att besvär beträffande beslutets ändamålsenlighet anföres hos landskapsstyrelsen i det fall att besvaren enligt rikslagstiftningen skulle anföras hos skolstyrelsen.

21 §.

Finnes i kommun skola som ersätter grundskola, är denna underställd skolnämndens uppsikt.

22 §.

I kommun finnes en skolsekreterare, som biträder skolnämnden i fråga om övervakning av skolorna, beredning av ärenden och verkställighet av beslut. Tjänsten må vara gemensam för två eller flera kommuner. Omfattar kommun eller samarbetsområde mer än 6.000 invånare, må tjänsten inrättas som huvudtjänst.

För det högstadiedistrikt varom stadgas i 18 § skall inrättas en skoldirektörstjänst som är huvudtjänst. Skoldirektören är kommunalförbundets tjänsteman.

23 §.

För varje högstadieskola finnes ett grundskolråd, till vilket förbundsfullmäktige företrädesvis bland elevernas föräldrar utser minst fem och högst åtta medlemmar för en tid, som motsvarar fullmäktiges mandat-tid. En av dem utses till grundskolrådets ordförande och en till viceordförande. Till grundskolrådet hör dessutom såsom medlemmar två av lärarkåren inom sig valda representanter. Till grundskolrådet hör två representanter för eleverna, valda såsom i landskapsförordning närmare stadgas. Elevrepresentanterna har yttranderätt men icke rösträtt. Grundskolrådet är beslutfört om minst hälften av de röstberättigade medlemmarna är närvarande.

Grundskolrådet har till uppgift att upprätthålla och främja förbindelserna mellan skolan och hemmen, att övervaka skolans verksamhet, att vid behov inkomma med förslag till skolans rektor, förbundsstyrelsen eller annan skolmyndighet samt att handha övriga uppgifter, som enligt landskapsförordning eller skolstadga ankommer på densamma. Om sökande av ändring i grundskolrådets beslut gäller vad därom i riket är stadgat.

Skolans rektor är sekreterare i grundskolrådet. Skoldirektören skall kallas till grundskolrådets sammanträden där han äger yttranderätt men icke rösträtt.

4 kap.

Införandet av grundskolan

24 §.

Kommun skall utarbeta en grundskolplan innehållande en utredning om de åtgärder som skall vidtagas för införandet av grundskolan och för utvecklandet av kommunens skolförhållanden i övrigt.

Planen bör uppgöras med beaktande av att redan befintliga skolor i mån av möjlighet skall utnyttjas för grundskolan. Av planen skall framgå huru låg- och mellanstadieskolorna organiseras, vilka andra skolor jämte förskolor, som ingår i kommunens skolväsende, samt i vilken ordning och inom vilken tid organisationen genomföres.

25 §.

För planeringen och förvaltningen av det högstadiedistrikt, varom stadgas i 18 § skall kommunerna inom år 1970 vidtaga åtgärd

för konstituerande av det i sagda paragraf nämnda kommunalförbundet.

I kommunalförbundets grundstadga anges förbundets organisation och handhavandet av den ekonomiska förvaltningen.

Kommunalförbundet bör uppgöra plan för högstadieundervisningens organisation, i vilken ordning och inom vilken tid organisationen skall genomföras.

26 §.

För planering av skolreformen i landskapet tillsätter landskapsstyrelsen en skolplaneringsnämnd.

27 §.

Skolplaneringsnämnden uppgör en verkställighetsplan vilken, sedan kommunerna och planeringsrådet hörts, fastställs av landskapsstyrelsen. I verkställighetsplanen skall anges inom vilken tid varje kommun skall insända skolplanen för granskning och tidpunkten för grundskolans införande. I planen skall ingå uppgifter om behövliga samarbetsområden.

Verkställighetsplanen uppgöres så att grundskolan införes i hela landskapet senast den 1 augusti 1980.

Landskapsstyrelsen må efter att ha hört vederbörande kommun ändra verkställighetsplan och av synnerliga skäl medge förlängning av däri utsatt tidsperiod.

Landskapsstyrelsen må bevilja kommun, vars skolplan granskats, tillstånd att införa grundskola innan verkställighetsplanen fastställts eller före däri utsatt tid.

28 §.

Kommun är skyldig att införa grundskola från den tidpunkt landskapsstyrelsen bestämmer.

Grundskolan inrättas så, att verksamheten inledes med hela lågstadiet vid i 1 mom. nämnd tidpunkt och utvidgas därefter läsårsvis med en årskurs i sänder. Av särskilda skäl må landskapsstyrelsen medge annan ordning för införandet.

5 kap.

Landskapsunderstöd

29 §.

För anskaffning av grundskolbyggnader och för grundförbättringar beviljar landskapsstyrelsen kommun bidrag och amorte-

ringslån samt extra bidrag i enlighet med i riket gällande grunder för statsunderstöd för motsvarande ändamål med beaktande av landskapets avskilda läge och särförhållanden samt rådande prisläge och befolkningens särskilda levnadsbetingelser.

30 §.

Med beaktande av i 29 § nämnda grunder erhåller kommun landskapsbidrag för grundskolans driftskostnader.

6 kap.

Särskilda stadganden

31 §.

Beträffande indragning av mellanskolan vid Ålands lyceum stadgas särskilt.

32 §.

För barns skolgång i främmande kommuns grundskola är barnets hemkommun skyldig att utgiva ersättning till den främmande kommunen i enlighet med av landskapsstyrelsen fastställda grunder. Dessa

grunder skall fastställas så att ersättningen skäligen motsvarar de faktiska tilläggskostnader som skolgången åsamkat den främmande kommunen.

33 §.

I främmande kommun hemmahörande barn, som vid grundskolans införande är elev i folkskola som ombildas till kommunal grundskola, får fortsätta sin skolgång i sagda skola tills eleven genomgått grundskolan. Ersättning för barnets skolgång erlagges på sätt i 32 § är stadgat.

34 §.

Närmare stadganden angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

35 §.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1970.

Förberedande åtgärder för lagens verkställighet må vidtagas redan före lagens ikraftträdande.

Mariehamn, den 17 april 1970.

På landstingets vägnar:

T. H. ERIKSSON
talman.

Eliel Persson
vicetalman.

Valter Nordas
vicetalman.

Nr 29.

LANDSKAPSLAG

om Ålands representation i Nordiska rådet.

Föredragen för Republikens President den 26 juni 1970.
Utfärdad i Mariehamn den 2 juli 1970.

I enlighet med Ålands landstings¹⁾ beslut stadgas:

1 §.

Till medlem av Nordiska rådet väljer varje lagtima landsting inom sig en medlem samt en suppleant. Medlemmen och suppleanten utses inom fem dagar från landstingets öppnande.

Vid i 1 mom. nämnt val skall det förförande iakttagas, som är stadgat i 2 § arbetsordningen för Ålands landsting.

Den valdes mandat begynner omedelbart efter valet och fortgår till dess nytt val förrättats.

2 §.

Vid sitt första sammanträde i januari månad utser landskapsstyrelsen bland sina medlemmar för ett kalenderår i sänder en representant och en suppleant i Nordiska rådet.

Den valdes mandat begynner omedelbart efter valet och fortgår till dess nytt val förrättats.

3 §.

Den av landstinget valda medlemmen och

Mariehamn, den 16 april 1970.

På landstingets vägnar:

T. H. ERIKSSON
talman.

Elie Persson
vicetalman.

Valter Nordas
vicetalman.

¹⁾ Framst. nr 47/1969.
Lagutsk. bet. n:ris 12 och 20/1969—70.
St. utsk. bet. nr 25/1969—70.

Nr 30.

LANDSKAPSLAG

angående ändring av landskapslagen om vägtrafik i landskapet Åland.

Föredragen för Republikens President den 26 juni 1970.
Utfärdad i Mariehamn den 2 juli 1970.

I enlighet med Ålands landstings¹⁾ beslut ändras 30 § landskapslagen den 10 april 1958 om vägtrafik i landskapet Åland (8/58) sådant lagrummet lyder i landskapslagen den 15 april 1966 (4/66), samt fogas till lagen en ny 29b § såsom följer:

29b §.

Den som inom i 2 § avsett område framför annat fortskaffningsmedel än motorfordon eller motordriven anordning

drucken eller påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel och sålunda äventyrar den allmänna trafiksäkerheten, dömes till böter eller till fängelse i högst ett år.

30 §.

Den som på annat sätt än i 27—29b §§ är stadgat bryter mot denna lag eller med stöd därav givna stadganden eller bestämmelser straffes med böter eller med fängelse i högst tre månader.

Mariehamn, den 16 april 1970.

På landstingets vägnar:

TH. ERIKSSON
talman.

Elieel Persson
vicetalman.

Valter Nordas
vicetalman.

¹⁾ Framst. nr 19/1970.
Lagutsk. bet. nr 22/1969—70.
St. utsk. bet. nr 26/1969—70.

Nytryck den 6 mars 1984.
Nr 28—30, utgiven från tryckeriet den 21 juli 1970.
Mariehamn 1970 — Ålands Tidnings-Tryckeri Ab